Anul LIX. Sibiiu, Joi 28 Iulie (10 August) 1911. *Nr. 79.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Credinţa şi ştiinţa

de **Dr. I. Broşu.**

II.

Nu poate exista nici un conflict între credinţă şi ştiinţă? In cazul lui Galilei n'a fost oare făcută credinţa mobilă în potriva unui resultat sigur al ştiinţii? Şi nu se luptă şi azi darvinismul, împreună cu monismul, în contra credinţii?

Intrebările acestea nu le voiu examina toate în articolul de faţă, ci aceasta o voiu face pe rând, mai târziu. Aici ne preocupă numai chestiunea principiară, că de unde îşi au originea aceste conflicte? Cumcă sunt şi au fost conflicte e foarte clar şi nu mai poate exista nici o îndoială. Cauza lor trebuie să o căutăm însă în un *abuz de competenţă*, fie că se resolvau şi se făceau concluzii, în numele credinţii, şi la astfel de întrebări, cari n'aveau nici o legătură cu credinţa, ci erau probleme ale ştiinţii, fie că ştiinţa şi-a trecut hotarele, răspunzând la întrebări pe cari în numele ei nu le putea răspunde. Se nimereşte foarte bine în cazul de faţă cuvântul lui Virgil: *peccatum est intra muros et extra!* Când le vorbia odinioară Isus Ovreilor despre împărăţia lui Dumnezeu, credeau ei că le vorbeşte despre o stăpânire lumească, comentând fals cuvintele lui. In învăţătura lui, după cum ne mărturiseşte scriptura, le vorbea însă cuvintele vieţii eterne, — şi oamenii au căutat în sfânta scriptură răspunsuri la întrebări din domeniile ştiinţelor naturale şi ale istoriei, uitând că revelaţiunea şi cuvântul lui Dzeu nu au intenţia să ne fie conducători spre resolvarea problemelor ştiinţii, ci ale religiunii adevărate! Trebue să recunoaştem liniştiţi — ca şi Petru în muntele Maslinilor — că s'a crezut, că trebue scoasă de multeori din teacă sabia credinţii pentru apărare împotriva resultatelor recente ale ştiinţii, unde Cristos ar fi spus simplu: bagă sabia ta în teacă! Pentrucă nu era periclitată în cazul acesta credinţa, ci cel mult doar anumite conclusii învechite, opinii de şcoală sau păreri şi argumente, cari au fost îndrăgite prea mult, din cauza unei întrebuinţări îndelungate de secole, decât ca să se abzică uşor de ele. Dar tot astfel şi ştiinţa şi-a trecut competenţa şi a hazardat teorii, cari ascultându-le avem tot aceeaş impresie, ca şi când de pildă ochiul ar veni şi ar spune: da, esistă coloare verde, pentrucă am văzut-o, însă nu esistă tonuri, frig, căldură şi parfumuri, de oarece nu le-am văzut! Timpurile mai de demult aveau o maximă foarte înţeleaptă şi anume: *o cugetare de jumătate depărtează dela credinţă, o cugetare întreagă reîntoarce la credinţă.* O cugetare întreagă însemnează acea cugetare, ce e conştie de graniţile sale şi e convinsă, că adevărurile se pot afla şi pe alte cărări decât numai din manuscriptele vechi, prin conclusiuni logice, înarmaţi fiind cu cuţitul anatomului şi cu microscopul naturalistului în mână.

Aceste conflicte sunt reale, dar în adevăr, conform principiilor bisericii noastre ortodoxe, între credinţă şi ştiinţă nu esistă serioase conflicte. Prin calea de mijloc ce am observat-o şi o observăm şi azi între toate estremele, atât ale bisericii catolice, cât şi ale protestantismului, dogmatica noastră pare a fi chemată să închee alianţa pacinică între cele două forţe beligerante! Departe de a nega valoarea legilor cugetării şi a narcotisa principiile raţiunii, în chestiuni religioase credinţa noastră ortodoxă îi oferă ştiinţii un loc de onoare în saloanele distinse ale vieţii spirituale. Toate şi fiecare ştiinţă adevărată în special este stimată şi cinstită după merit şi este învitată de a lucra împreună cu noi la zidirea marelui templu spiritual al vieţii, pentruca să locuiască în el adevărul divin, pe deasupra căruia îşi boltesţe grandioasa cupolă violetă revelaţiunea. Credinţa noastră are lipsă şi chiamă ştiinţa în ajutor totdeauna, de oarece ea ne aduce în ajutor cu îmbelşugare o mulţime de argumente tari, logice, morale, istorice şi ştiinţifice, pentru înţelegerea tainelor revelaţiunii, iar pentru primirea credinţii ne serveşte ca singura şi cea mai îndreptăţită autoritate, căreia trebue umiliţi să ne supunem cu toţii. Ştiinţa este pentru noi autoritară, ea este, ca să spunem aşa, *procurorul* credinţii, de oarece chiar dacă nu argumentează toate proposiţiile credinţii, totuş ulterior le rectifică sobru înaintea forului raţiunii şi a legilor cugetării. Şi necredinţa are dogmele şi postulatele sale, pe cari le poate tot atâta de puţin argumenta matematiceşte, ca şi noi secretele credinţii. Necredinţa însă este foarte arbitrară, de oarece ea nici nu caută cel puţin ulterior să-şi rectifice dogmele sale înaintea raţiunii. De sigur, că prin progresele ştiinţii se vor abandona anumite prejudiţii şi argumente rele de ale credinţii, dar în cazul acesta, acelea cari sunt cu adevărat lucruri ale credinţii, vor străluci cu atât mai limpede şi mai frumos, intocmai ca şi o statuă de marmoră albă a lui Phidias, de pe care se ia pânza ce o acopere!

Ne-am luat prin urmare de problemă să săvârşim împăcarea între credinţa noastră de până acum şi ştiinţa, ale cărei raze ne vor străluci de-aci înainte.

Nu ne temem, că nu o vom întemeia, dacă nu va lipsi bunăvoinţa noastră şi harul lui Dumnezeu. Dar înainte de ce vom păşi la resolvarea singuraticilor întrebări trebue să stabilim pentru eventuale conflicte următoarea regulă: noi trebue, ca chiar până nu vom supune chestiunile ce ne preocupă unei examinări serioase, să luăm dela început partea credinţii! Pentrucă religia are tot atâta raţiune de a fi, ca ori şi care altă ştiinţă, şi credinţa ne ofere garanţii chiar mai bune decât îndoiala şi necredinţa. Religia este *raţională:* fundamentele ei trebuesc şi sunt argumentate ştienţificeşte, — existenţa lui Cristos de es., este tot atât de sigură ca şi existenţa unui Pericles şi Caesar, — iar învăţătura de credinţă creştină, încât priveşte logica şi consecvenţa, mărimea şi frumuseţa, nu stă de loc în urma ori şi cărui sistem filozofic existent, şi încât priveşte puterea de viaţă le întrece cu siguranţă pe toate.

Secolul al 19-lea îi serveşte de cel mai puternic argument. Credinţa oferă garanţii cu mult mai bune decât necredinţa şi scepticismul. Chiar dacă ar fi să fie, ca pentru necredinţă să avem la îndemână tot atâtea argumente, ca şi pentru credinţă — deşi cele viitoare vor dovedi, că necredinciosul are argumente cu mult mai puţine decât credinciosul, — va se zică, chiar dacă argumentele amândurora ar fi egale, ce urmează de aici? In cazul acesta am fi în poziţia unui jucător la loterie, sau a unuia ce se rămăşeşte, care poate pune mira şi pe negru, dar şi pe alb; însă el n'o pune orbeşte pe negru sau pe alb, ci cumpăneşte mai întâi, că în cazul unui câştig unde ar fi şansele cele mai mari, iar în cazul unei pierderi unde ar prăpădi mai puţin şi s'ar păgubi mai uşor? Dar noi unde avem nădejdi mai bune, când punem mira, la credinţă, sau la necredinţă? Dacă admit, că credinţa este adevărată şi există Dumnezeu şi eternitatea, — ce-am riscat la pierdere şi la câştig, dacă credinţa a avut dreptate? Dacă există un Dumnezeu şi o eternitate, şi eu îmi întocmesc viaţa conform acestei credinţe, ducând o viaţă curată nobilă, frumoasă şi înălţătoare, plină de virtute, atunci voi avea de câştig eternitatea, o viaţă fără de sfârşit şi fericită, în Dumnezeu. Dacă credinţa n'are dreptate, şi nu există nici Dumnezeu şi nici vecinicie, nici raiul şi nici iadul, atunci pentru

FOIŞOARĂ.

Bolnavii la „Sfintele Daruri".

Din multele obiceiuri pe cari le posede poporul român, sunt unele cari prin rostul şi vechimea lor azi fac parte din legea românească, şi poporul ţine la ele ca la un lucru sfânt, iar fără de ele nu şi-ar putea închipui legea creştină. Aceste obiceiuri cunoscute deodată cu fiinţa noastră au format zidul puternic de separare şi apărare, care ne-a mântuit de toate primejdiile în decursul atâtor veacuri; a le abandona deci însemnează a depărta poporul de conducătorii lui şi ai sdruncina mângăerea ce o are în credinţa lui.

Unii preoţi ţin şi azi acelea obiceiuri, în formele lor primitive; alţii au introdus oarecari modificări estetice, conform cerinţei timpului, ca atât poporul, cât şi inteligenţa deopotrivă să afle mângăere sufletească în ele, iar alţi preoţi iarăşi au încercat a abandona unele obiceiuri, ca: pomenile, mergerea la daruri etc. pe deantregul.

Modul acesta de procedere a unor preoţi a fost observat de bunul nostru Arhipăstor, de Excelenţa Sa Mitropolitul *Ioan Meţianu,* care pentru a pune capăt unor astfel de porniri dăunătoare, prin circularul nr. 5608/911 a îndemnat preoţimea a ţinea cu sfinţenie la acelea obiceiuri, cari prin aceea, că întăresc în creştin credinţa şi iubirea faţă de Dzeu, lege şi deaproapele, contribuesc la fericirea vremelnică şi vecinică a poporului nostru.

De data aceasta mă voi ocupa numai cu obiceiul creştinilor bolnavi, trupeşte ori sufleteşte, de a participa la sfintele daruri.

Din timpurile cele dintâi ale cristalisării serviciului divin în formele sale de azi, s'au obicinuit creştinii a participa la sfintele daruri, stând în genunchi înaintea uşilor împărăteşti în decursul cetirii evangeliei, pe care o sărută şi apoi se posteazā înaintea tetrapodului, până la eşirea cu sfintele daruri, când de asemenea să pun în genunchi şi se ating de haina preotului. Mai rar se obicinueşte pe unele locuri, ca creştinul să se pună pe foale, pentru a se trece cu darurile peste el. Se înţelege, că acesta nu e lucru frumos, şi e şi destul, dacă creştinul stă cu evlavie în genunchi.

Obiceiul de a merge la sfintele daruri esistă şi acum pretutindenea, cu puţine escepţii, unde a încetat numai în timpul mai nou.

Creştinul merge la daruri din multe lipse, ori trupeşti, ori sufleteşti; cu deosebire când este sdruncinat sufleteşte, când are un fiiu răposat şi inima îi este întristată, ori are un fiiu înstrăinat şi nu-şi găseşte liniştea sufletului său, îngrijorat fiind ziua şi noaptea. Mai merge omul la daruri şi pentru ai da mulţămită lui Dzeu pentru vre o binefacere primită dela dânsul, sau când pleacă într'o cale depărtată etc. Prin participarea la sfintele daruri creştinul simte o elevaţiune sufletească de nedescris, îi se înseninează cugetul şi şi întăreşte credinţa în puterea divină.

Incât priveşte taxa pentru venirea la daruri, ea e 2—3 cruceri, aparţinând venitele acestea preotului; în unele locuri creştinii pun acesti cruceri pe evangelie — după cetire; alţii îi dau direct în mâna preotului, imediat după cetirea evangeliei; mai rareori la crâsnic, pentru ai preda preotului; alţi preoţi, ca să fie mai moderni, nu primesc banii în decursul serviciului divin, dar nu permit nici participarea la daruri, ca ceva necorăspunzător timpului de azi; şi aici cred eu, că este a se lua calea de mijloc. Natural, că a te ocupa în decursul serviciului divin cu primirea şi schimbarea de bani, e incompatibil cu sfinţenia serviciului divin; dar apoi a lipsi pe creştin de un izvor de mângăere sufletească, încă e o crimă faţă de legea lui Cristos; căci noi avem datorinţa imperativă, ca credinţa dătătoare de mântuire şi făcătoare de minuni să o întărim tot mai mult în sufletul creştinului.

Eu am purces în chestia aceasta în modul următor:

Terminând în anul Domnului 1909 măreaţa biserică din Cioara (tractul Sebeşului), pentruca conform esteriorului impunător să capete şi interiorul un suflet viu, dătător de vieaţă, am întemeiat fondul bucatelor, care prin colecte a ajuns azi la 200 ferd. grâu, fond menit pentru susţinerea şi înavuţirea bisericii. Iar pentru înfiinţarea unui cor, avem fundaţiunea Constantin Oancea, din ale cărei interese la timpul său are să se remunereze un învăţător sau cantor capabil de a forma şi conduce un cor cu tinerimea adultă, respective cor de bărbaţi şi femei.

Spre acest scop am cedat pentru totdeauna banii veniţi dela daruri, aşezând o cutie ce se încuie cu 2 chei la strana stângă a cantorilor, ca creştinii în trecerea lor la daruri se aşeze înşişi crucerii în ea; o cheie se conservă la mine şi una la epitropul. Umplându-se cutia, banii se depun cu libel la bancă. Şi pe când înainte abia venea foarte rar câte unul sau doi, azi nici o singură dată nu sunt mai puţin de 10 inşi, de multeori 30—40, la sfintele daruri, aşa, că în decurs de 2 ani fundaţiunea Constantin Oancea a ajuns la suma de 220 cor., mai adăugându-se an de an câte 80—100 cor. E acesta un modest început, dar credinţa îl va face mare.

Calea aceasta mi-se pare cea mai potrivită pentru încassarea banilor dela daruri; creştinul ştiind scopul sublim, să a-

credinţa aceasta am abzis, ce-i drept, de foarte multe plăceri nenobile şi libertăţi în viaţă, fără de-a *nu* gusta însă din dulceaţa virtuţii. Şi dacă mă decid împotriva credinţii şi pun mira pe îndoială şi necredinţă, vieţuind astfel ca şi când n'ar exista Dumnezeu şi altă viaţă viitoare, — în cazul acesta, dacă necredinţa are dreptate, atunci poate am câştigat ceva pentru o bucată scurtă de viaţă, dar după aceste bucurii pământeşti trecătoare mă aşteaptă o *nimica* înfiorătoare, o nirvana neînţeleasă. Iar dacă n'are dreptate şi există Dumnezeu, am perdut la rămăşag vecinicia şi eternul meu noroc! Unde să ne punem aşa dară mira convingerii noastre şi pe ce să ne rămăşim? Pe credinţă sau pe necredinţă? Dacă preferim credinţa, atunci în cazul, că are dreptate, câştigul nostru va fi nespus de mare, şi pentru cazul că n'are dreptate, pierderea e foarte minimală; preferind însă necredinţa, atunci pentru cazul, că are dreptate, câştigul nostru este minimal, şi pentru cazul că ne-a înşelat, pierderea nu se poate socoti — este o întreagă eternitate! Să avem prin urmare curajul bărbătesc şi cu un gest nobil să cutezăm cu toată îndoiala a pune mira pe credinţă! *Pascal* are dreptate când spune: „dacă punem mira noastră pe credinţă.... vom cunoaşte, că am pus-o pe ceva mai sigur şi n'am perdut în schimb nimica"!

Cu o altă ocaziune voiu păşi la examinarea singuraticilor chestiuni. Noi n'avem lipsă de o credinţă, căreia îi lipseşte ştiinţa, şi nici de o ştiinţă, căreia asemenea îi lipseşte credinţa. Ţinta noastră este, ca să fim oameni de ştiinţă ai credinţii, şi credincioşi ai ştiinţii! Articolele ce vor urma, vor cerca să resoalve problema lui Dumnezeu: dacă e identic cu natura, cu universul şi cu legile de cari e guvernat acesta? Vom cerca în fine să rectificăm credinţa creştină faţă de ateismul, de panteismul şi de monismul modern.*)

Reforma electorală. A provocat mare sensaţie faptul, că domnul ministru-prezident Khuen-Héderváry a adresat, în calitate de ministru al afacerilor interne, un circular instituţiunilor celor mai înalte culturale şi economice din ţară, precum şi conducerii partidelor politice, cari nu sunt reprezentate în dietă, învitând toate aceste corporaţiuni să-şi precisese punctul lor de vedere în chestia reformei electorale în câte un memorand, care să fie înaintat guvernului în timpul cel mai scurt posibil, şi cel mult până la finea anului curent. Cum se vede din acest pas însemnat al guvernului, necesitatea unei urgente reforme electorale e simţită şi în sus, nu numai în jos.

In chestia tricolorului. Cetim în *„Românul"* dela Arad, că domnul deputat dietal Dr. *St. C. Pop*, la recercarea mai multora, s'a prezentat de nou la domnul ministru-prezident în 1 August n. c. şi i-a adus acestuia la cunoştinţă abusurile săvârşite în timpul din urmă în chestia tricolorului român. Domnul prim ministru, contele Khuen-Héderváry, a declarat, că a luat din nou cele mai severe dispoziţii pentru sistarea abusurilor şi a asigurat pe dl deputat Dr. *St. C. Pop*, că în viitor nu se vor mai sevîrşi astfel de abusuri, ba a pus în vedere pedepsirea acelora, cari nu să vor conforma ordinaţiunilor sale, de înţelesul, că *tricolorul român numai atunci poate fi confiscat, când e evident, că intenţiunea e de a se face cu el demonstraţie în contra statului.*

In contra obstrucţiei. Representanţa oraşului Pojon a votat Luni un proiect de resoluţiune, prin care condamnă obstrucţia, fiindcă împedecă munca rodnică parlamentară. Cere sistarea ei, pentruca dieta să poată crea cât mai curând legea despre reforma electorală, urgentă şi necesară. O hotărâre de condamnare a obstrucţiei a luat apoi eri, Marţi, şi congregaţia comitatului Somogy, care va trimite dietei adresă în acest înţeles.

Adunare poporală în Haţeg. Pe Sâmbătă, 6/19 August (sărbătoarea Schimbării la faţă) la orele 3 d. a. e convocată o adunare poporală în Haţeg, la care vor participa toţi fruntaşii partidului naţional român. Se va vorbi în general despre situaţia politică, apoi în chestia sufragiului universal şi a reformelor militare.

Dela „Asociaţiune".

Convocare.

In sensul §§-lor 23 şi 24 din statute, membrii „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" se convoacă la

Adunarea generală ordinară

ce se va ţinea în Blaj, în zilele de 28 şi 29 August n. 1911.

Programul adunării:

Şedinţa I.

Luni, în 28 August n., la orele 11 a. m., în biserica catedrală.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Inscrierea delegaţilor prezenţi ai despărţămintelor.
3. Raportul general al comitetului central.
4. Alegerea comisiilor pentru:
   a) examinarea raportului general;
   b) censurarea socotelilor anului 1910 şi a proiectului de budget pe anul 1912;
   c) înscrierea membrilor.
5. Alegerea unei comisii pentru întregirea prezidiului.
6. Prezentarea eventualelor propuneri.*)

Şedinţa II.

Marţi, în 29 August n. la orele 4 p. m.

Ordinea de zi:

1. Raportul comisiei pentru examinarea raportului general şi propunerile acestei comisii.
2. Raportul comisiei pentru consurarea socotelilor pe anul 1910, a proiectului de budget pe anul 1912 şi propunerile acesfei comisii.
3. Raportul comisiei pentru înscrierea de membri.
4. Alegerea prezidentului.
5. Fixarea locului pentru adunarea generală viitoare.
6. Dispoziţii pentru verificarea procesului verbal.
7. Inchiderea adunării generale.

*

Şedinţa secţiilor ştiinţifice-literare.

Marţi, în 29 August n. a. c. la orele 10½ a. m.

va avea loc şedinţa festivă a secţiilor ştiinţifice literare. Dl Dr. Iosif Popovici va ţinea o conferinţă comemorativă despre Ioan Maiorescu, iar dl Octavian Goga despre literatura ardeleană în veacul al XIX-lea.

Sibiiu, din şedinţa comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultra poporului român", ţinută la 19 Iulie 1911.

A. Bârseanu m. p.,
vice-prezident.

Oct. C. Tăslăuanu m. p.,
secretar.

*) Eventualele propuneri au să fie înaintate în scris prezidiului „Asociaţiunii" (Sibiiu. str. Şaguna, Nr. 6) cu 8 zile înainte de adunarea generală.

---

*) *Bibliografie*: F. Brunetiére, Die zeitgemässe Begründung des Glaubens; G. Esser, Naturwissenschaft u. Weltanschaung; E. Dennert, Bibel u. Naturwissenschaft; I. Riem, Natur u. Bibel; I. Petersen, Naturforschung u. Glaube; Dr. Wil. Koch, Die Natur u. Gott; Pascal, Gedanken; Ph. Kneib Wissen u. Glauben etc.

---

propie mai cu dragoste de sfintele daruri; pe de altă parte împrejurările grele în cari trăim ne îndeamnă, ca să ne asigurăm de pe acum un măestru de cântări, căci în multe locuri, cu toate că esistă şcoală confesională, din un motiv sau altul lipsind corul, biserica este mută; dar apoi unde lipseşte şcoala conf. cu desăvârşire, corul este un puternic factor pentru susţinerea legii şi a obiceiurilor străbune.

Am adus acestea la cunoştinţă publică, ca şi alţi fraţi preoţi să poată urma exemplul de mai sus, sau poate de se va afla potrivit a se discuta chestia în conferenţele preoţeşti, pentru a ceda cu toţii această mică jertfă în favorul bisericii; e drept, că datorinţele ce ni se impun în toate direcţiunile sunt multe, greutăţile cu cari avem să luptăm întru îndeplinirea misiunii noastre sunt mari, dar să ne mângăem cu aceea, că făcându-ne datorinţa, — calea pentru următori va fi mai puţin spinoasă.

Esistenţa şi înflorirea unei astfel de fundaţiuni, — din banii dela daruri, — este sigură în fiecare parohie, pentrucă isvoreşte în continuu din sufletul viu al credinţii spre a ţinea aprinsă tuturor lumina lui Cristos.

Constantin Oancea
preot.

Din despărţ. „Asociaţiunii".

Raportul desp. Sălişte „al Asociaţiunii", către adunarea districtuală, convocată pe 13 August n. c. la Armeni.

Onorată adunare generală! Despre starea şi lucrările culturale ale despărţământului V. Sălişte al „Asociaţiunii" din anul 1910 (din 1 Ianuarie până 31 Dec.) avem onoare a prezenta următorul raport general:

De bază a raportului de faţă am luat anul şcolar 1910, şi nu răstimpul dela o adunare generală până la ceealaltă, cum se făcea până acuma, ca de aci înainte să se evite neorânduela, ca despre unul şi acelaşi lucru să se raporteze de 2 ori cu ocazia adunărilor generale cercuale.

In acest raport, ca să fie complet, vom repeta deci unele lucrări, despre cari s'a raportat şi'n adunarea generală a desp. V. ţinută în comuna Vale în toamna anului 1910.

Comitetul nostru cercual, observând slăbirea de interes a publicului românesc faţă de acest aşezământ numit „Asociaţiune", care numai binele ţăranilor noştri îl vrea, căci vrea anume în toţi să semene gânduri bune, căci mare lucru e şi gândul, mai mare decât fapta, de oarece fapta e numai fiica lui, iar din gânduri bune răsar fapte bune care vrea deci, iubiţi ţărani, prin îndemnurile vii şi prin cărţile ce vi le pune la îndemână, ca D-Voastră să le cetiţi, *să vă deschideţi ochii* minţii şi să vă îndreptaţi paşii pe cărările ce duc la un mai bun şi mai tihnit trai pământesc: Comitetul prin o „circulară" a sa, dată în Octomvrie 1910, a trezit din nepăsarea amintită, piedecă a tuturor vrerilor bune, pe toţi preoţii, notarii, învăţătorii, funcţionarii de bancă ai despărţământului nostru şi alţi intelectuali, chemându-i să sprijinească „Asociaţiunea" întru aducerea la îndeplinire a scopurilor arătate, şi a dat îndrumări detailate pentru înfiinţarea de agenturi nouă prin comunele, în cari nu s'ar afla de acestea, formându-le şi un program de activitate mai intensivă.

După rapoartele sosite nouă din cele *15 comune* ale acestui despărţământ, respective din cele 13, căci *Aciliul şi Săcelul* au dat uitării circulara, neraportând nimic, eată de ce răsunet s'a învrednicit chemarea noastră la muncă culturală:

Pe lângă cele 7 agenturi vechi s'au înfiinţat şi organizat trei agenturi nouă: în Tilişca, Orlat şi Vale, aşa, că despărţământul nostru are azi 10 agenturi. Mai harnice din acestea au fost agenturile din *Sălişte, Tilişca, Orlat şi Sibiel,* iar viaţă culturală destul de mulţămitoare au adus agenturile din *Gurarâului, Mag, Vale şi Topârcea.* Conducătorii comunelor *Amnaş, Alămor, Cacova, şi Galeş,* cari de altfel nu s'au organizat în agenturi, puteau să lucreze mai mult în cadrele „Asociaţiunii". In comuna *Armeni* nu s'a lucrat nimic. Cauza ce ni-a mărturisit-o odată preotul local este: neînţelegerile dintre fruntaşii satului.

Comitetul a răspândit în popor „Biblioteca poporală a Asociaţiunii", aşa, că azi avem 317 membri ajutători, 71 membri ordinari, 10 membri pe viaţă şi 1 membru fundator. Cu totul 399 de membri. Inscrierea de membri continuă.

După comune membri ajutători şi ordinari sunt în Sălişte 112, în Tilişca 43, în Orlat 39, în Gurarăului 32, în Sibiel 31, în Săcel 30, în Mag 21, în Aciliu 21, în Alămor 20, în Cacova 13, în Vale 11, în Topârcea 9, în Amnaş 1, în Armeni 1, iar în Galeş 4 membri ordinari şi nici unul ajutător.

In toate comunele despărţământului avem *biblioteci*, cari sunt de mai multe feliuri: parohiale sunt în cele mai multe comune, la cari sunt încorporate şi cele poporale şi ale agenturii. In comunele mai mari e şi bibliotecă şcolară deosebită, bibliotecă a meseriaşilor (Sălişte), a casinei române (Sălişte), a economilor (Sălişte) şi a tinerimei (Sălişte şi Orlat). Numai în comunele Alamor şi Armeni nu e nici un fel de bibliotecă. De toate sunt 26 biblioteci, cu 7125 volume. După cum vedeţi cărţi ar fi ele destule, nu v'aţi putea tângui, dar răul cel mare zace în împrejurarea evidendă din rapoarte, că n'aveţi sete, dor sau gust de cetit, cei cari ştiţi ceti. Nici cei cari nu ştiţi, nu vă puteţi desvinovăţi, căci de aţi avea această sete fericitoare (de cetit) aţi pune în serile lungi, când munca zilei încetează, pe copiii D-Voastre să vă cetească. Aşa au ajuns cărţile scrise anume pe înţelegerea D-Voastră să zacă acoperite de praf în dulapul cutărui părinte ori domn învăţător, fără să Vă treacă prin minte, ca să trimeteţi pe vre-un copil să ceară şi de acestea dela Domniile lor, cari de bună seamă cu bucurie v'ar fi dat. Dar aceasta nu e în tot locul aşa. Mai mulţi oameni citesc cărţi în Sălişte, Tilişca, Sibiel, Cacova şi Orlat. In celelalte comune să citeşte mai puţin. Cetitorii de cărţi anul trecut abia au fost 1000 de inşi în tot despărţământul.

Aflând comitetul, că în comuna D-Voastră n'aveţi nici cărţi de cetit, s'a hotărât să Vă aducă mai multe, ca să alcătuiască aşa numita bibliotecă. O dăm în grija preotului ori învăţătorului, cu rugarea ferbinte: ca *să osteniţi* a scoate câte o carte de acolo şi cu sete a o ceti, precum şi cerbul se osteneşte după apa cea limpede ascunsă în izvoarele codrului.

Pentru întărârea credinţei şi a moralei publice, pentru trezirea conştiinţei naţionale, pentru îndrăgirea meseriilor şi a negoţului, pentru îndrumarea la o economie mai raţională, pentru îngrijirea mai bună a sănătăţii, pentru cunoaşterea drepturilor cetăţeneşti, pentru cunoaşterea gustului de cetit şi pentru îmbrăţişarea „Asociaţiunei", s'au ţinut în Duminei şi serbători în toate comunele, afară de Armeni, 68 de prelegeri poporale. Acestea le-au ţinut 14 preoţi, 13 învăţători, 9 notari, 2 medici, 1 farmacist, 1 profesor şi 1 doamnă. Prelegerile au fost împreunate cu unele declamări, coruri de copii, altele cu reprezentaţii teatrale.

S'au aranjat serbări şcolare şi şezători culturale, în cari s'au cetit bucăţi literare de diferiţi scriitori populari, s'au împărţit şi cărticele de cetit (în Sălişte 58 cărţi de conţinut religios, economic şi iuridic, iar în Tilişca 378 vol. de conţinut folkloristic, economic, istoric şi literar).

Prelegerile au fost destul de bine preluerate pentru înţelegerea ascultătorilor, cei mai mulţi ţărani. Numărul tuturor cercetătorilor au fost peste 10,000 (zece mii).

Comitetul a aranjat în 2 Octomvrie 1910 şi o expoziţie bine reuşită de poame şi ţesături româneşti, în comuna Vale, şi pentru cele mai frumoase s'au împărţit premii.

S'au făcut încercări cu învăţarea la scris şi la cetit a neştiutorilor de carte (cursuri de analfabeţi) în comunele Galeş, Mag, Sibiel, Tilişca, Topârcea, Amnaş şi Alămor, angajându-se la ţinerea lor învăţătorii. Aceste încercări n'au izbutit. Cauzele după mărturisirile raportorilor sunt: nu s'au prezentat oameni, n'au avut dor de învaţătură, iar la Alămor „fiind ameninţaţi de primărie".

Averea şi starea casei desp. Sălişte este următoarea:

I. *Intrate*:

Cu 30 Septemvrie a rămas un rest de cassă de	7·77	cor.
Taxa dela 56 membri ordinari à 10 cor.	560·—	„
Ridicarea din depunere	280·—	„
Dtto	8·39	„
Taxa dela 125 membrii ajutători à 2 cor. şi unu à 3 cor.	251·—	„
Interese capitalizate cu finea anului 1910	28·23	„
Total cu finea anului 1910	1135·39	cor.

Faţă de suma aceasta figurează ca

II. *Ieşite*:

Porto poştal	6·97	cor.
Recvizite de scris	4·19	„
Premii date cu ocaziunea expoziţiei de poame din Vale	22·—	„
Depuneri la „Cassa de păstrare"	412·—	„
Comitetului central taxa dela membrii ordinari şi ajutători	662·—	„
Interese capitalizate	28·23	„
Total cu finea anului 1910	1135·39	cor.

Averea despărţământului cu finea anului 1910 e de 627 cor. 74 fileri, depuse la „Cassa de păstrare" din Sălişte.

(Va urma).

Conferenţe învăţătoreşti.

Convocare.

Cu provocare la ordinul Ven. Cons. din 2 Iunie a. c. Nr. 1846 Şcol, convoc conferenţa tractuală a învăţătorilor din acest protopresbiterat pe Marţi şi Miercuri, 11 şi 12 Octomvrie a. c. în Abrud, pe lângă următorul

Program:

1. Serviciu divin cu chemarea Duh. Sf. la orele 9 a. m.

2. Deschiderea şi constituirea conferenţei în şcoala gr. or. română din loc.

3. Apelul nominal, la care fiecare învăţător presentează în scris raport despre activitatea extraşcolară, care să predă comisiunei de 3.

4. Despre manualele din religie şi de literatură didactică religioasă, disertant Pompiliu Acelenescu, înv. în Zlatna.

5. Despre educaţia religioasă în biserică şi şcoală, proponent Emanuil Beşa paroh şi catehet în Zlatna.

6. Studiu asupra materialului de religie şi lecţiune practică pentru cl I, de I. Danciu, învăţ. în B. Sat.

7. Studiu asupra materialului de religie cl. II, Aurel Ionuţiu înv. în Cărpiniş.

8. Studiu asupra materialului de religie şi lecţie practică pentru cl. III, Stefan Garoiu înv. în Vârtop.

9. Studiu asupra materialului de religie pentru cl. IV, Dumitru Magda înv. în Galaţi.

10. Studiu asupra materialului de religie cl. V şi VI, Vasilie Oniciu înv. în Buminginea.

11. Dare de seamă despre mişcarea pedagogică în anul 1910/11, de Ioan Micu înv. B. Isbita.

12. Dare de seamă despre activitatea extraşcolară, referent Partenie Duca înv. în Zlatna.

13. Statorirea programului pentru conferenţa viitoare.

Învăţătorii şi cateheţii dela şcoalele streine sunt obligaţi a participa la conferenţă, sunt învitaţi însă şi directorii şcolari şi toţi binevoitorii şcoalei.

Abrud, 18 Iulie 1911.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Dela sate.

Sfinţirea bisericei şi a şcoalei din Laslăul-român.

Duminecă în 30 Iulie n. c. harnicul popor român, în frunte cu iubiţii lui conducători, din comuna bisericească gr. or. Laslăul-român, a săvârşit sfinţirea bisericei renovate, precum şi sfinţirea şcoalei, de nou zidită de acolo.

Actul sfinţirei l'a îndeplinit onr. domn preot local *Nicolae Aron*, ajutat fiind de câţiva preoţi. După terminarea sfinţirei bisericei on. domn preot a ţinut o cuvântare bine aleasă poporului, depărtându-să toţi plini de mulţămire.

Nu mult după aceasta la sunetul clopotelor din nou s'au întrunit toţi la noua şcoală, unde după obiceiul nostru creştinesc s-a îndeplinit actul sfinţirei aceleia. Aici a cuvântat on. domn preot Ilie Joanoviciu din Şoimuş. Cuvântarea d-sale a fost plină de învăţături frumoase, spunându-se în ea ce e şcoala, ce folose aduce, şi îndemnându-se poporu', ca şi pe mai departe să o sprijinească şi îngrijească, căci numai în şcoală şi prin şcoală se pot cultiva şi înainta în cultură, astfel, ca să poată ţinea paşi cu celelalte popoare, cari au avut parte mai mare de ea decât noi, Românii.

Poporul deştept şi harnic cu mic cu mare asculta cu evlavie vorbirea, ba la unii se vedeau lacrămi de bucurie în ochi, fiindcă Dzeu le-a ajutat să şi poate vedea visul împlinit. Aşa o şcoală frumoasă rar să vede prin comunele noastre româneşti. Meritul cel mai mare la ducerea în îndeplinire l-a avut primariul cumunal deacolo, *Beniamin Florian*, pentru care faptă laudă îi să cuvine.

După terminarea şi a acestei ceremonii, în o sală a şcoalei a fost banchet. S'a toastat. Primul care a toastat a fost veteranul preot din loc, încărunţit în fapte bune, ridicându-şi pocalul în sănătatea Exelenţiei Sale, a domnului Archiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*. A toastat apoi spectabilul domn Dr. Ilarie Holom, advocat în Ibaşfalău, sprijinitoriul confesiunei noastre ortodoxe din Ibaşfalău şi jur. A vorbit pentru domnul preot din loc, dorindui sănătate şi mulţi ani fericiţi. A mai toastat d-nul Joanoviciu pentru anteprenor, iar d-nul preot Niculae Boier pentru comitetul parochial, judele comunal, notar şi vrednicul popor de acolo.

La orele 8 sara s'a început petrecerea, cu teatru şi cântări. Peste tot putem zice, că teatrul şi cântările au reuşit binişor. Cinste şi laudă domnului învăţător Ciatloş, care a aranjat şi condus acestea. A urmat apoi jocul şi veselia, domni şi ţărani împreună petrecându-şi până la ziuă.

Cinste şi laudă ţie popor harnic şi voinică, conducători buni şi vrednici! Dee Dzeu, ca să aveţi mulţi imitatori, căci atunci cu dreptul vom putea zice: „Apa trece, pietrile rămân".

Un oaspe.

NOUTĂŢI.

Cununie în casa domnitoare. După ştirile mai noi, căsătoria Arhiducelui *Carol Francisc Iosif*, cu principesa *Zita*, să va întâmpla în luna Octomvrie, şi încă în prima jumătate a lunii. Maiestatea Sa, Impăratul şi Regele Francisc Iosif I, va participa în persoană la nuntă, cu toţi membrii curţii sale.

*

Visite. In cursul săptămânei acesteia Principele Moştenitor de tron al României, *Ferdinand*, şi Principesa *Maria*, vor face visite familiilor boereşti maghiare *Szentkereszty* şi *Mikeş*, din săcuime. Să fac pregătiri mari pentru primirea înalţilor oaspeţi. Aşa scrie o foaie din Bucureşti.

*

Congresul învăţătorilor din România. In zilele de 20-23 August v. să ţine la Târgovişte al optulea congres al învăţătorilor din regatul român. Congresul din anul acesta va presenta un interes deosebit, fiindcă să vor discuta în el multe chestiuni însemnate, privitoare la reforma învăţământului rural. Domnul ministru al instrucţiunei publice, *C. C. Arion*, a anunţat, că va participa în persoană la desbaterile congresului. La congres vor participa toţi învătătorii din ţară.

*

† Anton Gruscha, cardinal, Arhiepiscopul romano-catolic al Austriei, cu reşedinţa în Viena, a decedat Sâmbătă dimineaţa la orele 3, în etate de 91 ani. Defunctul a fost în vremea sa duhovnicul Arhiducesei *Sofia*, mama Monarhului nostru.

*

Consilier regesc. Domnul *Fabius Rezei*, notar public regesc în Lugoj, a fost distins din partea Maiestăţii Sale, Impăratului şi Regelui Francisc Iosif I, cu titlul de consilier regesc.

*

Agitator. Scriu ziarele maghiare, că preotul greco-catolic *Ioan Jiroş* a rostit o vorbire agitatorică în contra lucrătorilor de naţionalitate maghiară şi germană dela maşinele de trierat, cari probabil au făcut, ca Românii băstinaşi din satul său să nu capete de lucru. A numit pe cei de altă naţionalitate, veniţi în comuna sa, „*venituri*", şi pentru aceasta s'a făcut arătare în contra lui la procuratură şi s'a început procesul pentru „agitaţie".

*

Boala Impărătesei Germaniei. Impărătesa Germaniei e bolnavă, sufere de anghină, din care pricină Impăratul Wilhelm, care era să plece în călătorie, rămâne încă acasă, până la completa însănătoşire a Impărătesei.

*

Călduri mari. Pe la noi nu mai sunt călduri mari, din contră, ploi şi grindină, cari au făcut pe multe locuri mari stricăciuni. Sunt însă călduri mari pe alte locuri. Din Bruxela de ex. se telegrafează, că acolo au murit 15 inşi de insoleţie. In părţile Rinului s'au îmbolnăvit grav vreo 70 de persoane, din cousa căldurilor. La Anvers un bărbat a înebunit de căldură şi şi-a omorît nevaste şi fiica, apoi s'a sinuois.

*

Holera. In Constantinopol să iveso zilnic câte 40-50 de casuri de holeră, între cari foarte multe mortale. Asemenea şi prin alte oraşe ale Turciei. Casuri multe de holeră se semnalează apoi si din Italia, astfel, că aceste două state, Turcia şi Italia, au se rămână pentru anul acesta cu totul isolate de lumea cealaltă.

*

Catastrofă. Din Constantinopol să telegrafiază, că Vineri s'a oficiat acolo cununia unui mare fabricant, Evreu, proprietar al unei fabrici de praf de puşcă. In curtea fabricei se ridicase un cort de catifea, sub care urma să aibă loc oficiarea cununiei religioase. In momentul când rabinul dădea tinerilor binecuvântarea, fabrica de praf de puşcă, în urma unei esplosii, a fost aruncată în aer. Tânăra pereche, părinţii, rabinul, şi încă 26 de oaspeţi, au fost omorâţi. Fabrica, cu clădirile ei din împrejurime, au fost distruse de tot.

*

Cămin românesc în Paris. Sub conducerea unui comitet de doamne române să va deschide în Octomvrie în Paris un cămin românesc, pe seama domnişoarelor române, cari terminând studiile liceale, sau şcoalele profesionale, ori conservatorul, merg la Paris pentru a-şi completa studiile, ori a studia mai departe.

*

O biserică istorică. Zilele trecute a trăsnit în biserica din Wihorean, pusă sub patronatul principelui de Hohenzollern, şi biserica a ars cu desăvârşire, împreună cu multele documente de mare însemnătate aflătoare în ea, pentrucă biserica era din secolul al treisprăzecelea.

*

Inchiderea crâşmelor. Ni se scrie: „Reprezentanţa comunală a comunei Lepindea, cercul Diciosânmărtin, la stăruinţa vrednicului nostru preot Iuliu Holdăr, a hotărât închiderea crâşmelor în zilele de Duminei şi sărbători, şi anume, din preseară, până în ziua următoare dimineaţa la 6 ore. Aşteptăm, ca cei puşi în fruntea comitatului nostru încă să-şi facă datorinţa, aprobând hotărârea noastră".

*

Activitatea parlamentelor. S'a făcut socoteale, că în Ungaria se ţin 184 şedinţe la an din partea dietei, în Francia 180, în Anglia 143, în Germania 105, în Austria 89. Dacă ar fi să se afle sporiul făcut în aceste şedinţe, credem că datele ar putea fi întoarse.

*

Nu mai fumează! Cetim într'o foaie din Bucureşti, că din cauza scumpirii tutunului 60 de ţărani dint'un sat românesc dela noi, au hotărât să nu mai fumeze. Ci că şi-au împachetat frumos *lulele* (sunt deci bănăţeni) şi leau trimis cadou domnului ministru de finanţe, Lukács László.

*

Mulţămită. La fondul săracilor, administrat de „Reuniunea femeilor gr.-or. române din Sibiiu suburbiul Iosefin" au mai contribuit: Membrele comitetului cor. 5.10, Iosif Marcu sen. 1 cor. Valer Popa funcţionar Bucureşti, Dumitru Mohan, Petru Mohan, câte 50 fil, Simion Muntean 40 fil, Petru Simtion cantor, George Simtion şi Stena Poplăcean câte 20 fil. Eugen Imbăruş preot în Ohaba cor. 1.20, Maria Imbăruş preoteasă, Pompiliu Imbărus, Letiţia Imbăruş câte 20 fil. Virgil Imbăruş înv. Mediaş 1 cor. Le exprimăm tuturor sinceră mulţămită: *Victoria Boiu*, prezidentă. *Ana Imbăruş*, cesieră.

*

Concert în Armeni. Tinerimea română din Armeni dă un concert împreunat cu producţiune teatrală-declamatorică Duminecă, în 13 August st. n. a. c. cu ocasiunea adunării generale a despărţământului V. Sălişte a Asociaţiunii în sala şcoalei gr. cat. din loc. Inceputul la orele 6 şi jum. seara.

*

La fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi, aplicaţi la meserii, au mai dăruit: Ioan Marcu, cul. de litere şi un „Petru", câte 40 fil.; Nicolae Mohan, Ioan Pinciu, N. Stoica, G. Trifan, Fr. Heilman, C. Ioanoviciu, G. Mohan, D. V. Poponea, Horea Dopp, Isidor Marcoviciu, George Pascu şi Stefan Duca, toţi culegători de litere, fiecare câte 20 fileri.

*

Ştiri din România. Duminecă s'a pus cu mare solemnitate peatra fundamentală a bisericii armeneşti din Bucureşti, bulevardul Carol.

— Pe la finea lunei Septemvrie îşi serbează jubileul de 50 de ani de esistenţă şcoala de arte frumoase din Jaşi.

— Duminecă au sosit în Bucureşti vreo 500 de esursionişti din Sofia, membri ai societăţii mutuale a jurnaliştilor din Bulgaria.

— Domnul Badea Cantacuzino, subadministratorul casei bisericii din Bucureşti, a fost decorat cu medalia „Resplata muncii pentru biserică".

— Pentru inundaţii din Moldova Maiestatea Sa Regele Carol a dat 20,000 de lei, iar Principele Ferdinand, Moştenitoriul de tron al României, 10,000 de lei.

— In Bucureşti s'a deschis piaţa „Carol I." Maiestatea Sa Regele Carol a semnat decretul prin care se sistemisează aceasta piaţă.

— In comuna Cislău, judeţul Buzău, s'a ridicat un frumos şi mare monument, cel mai mare din ţară, care comemorează pe cei 215 de viteji buzoieni, căzuţi în răsboiul indepedenţei. E de bronz. Inaugurarea i s'a făcut Duminecă.

Anunţ.

Cursurile „Şcoalei pentru economia şi industria de casă", susţinută de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu", se încep la 1 Septemvrie n. Instrucţiunea secţiunii economice cuprinde: *a*) învăţământ practic: pregătirea bucatelor, conservarea poamelor şi legumelor, spălatul şi călcatul rufelor, confecţionarea rufelor etc.; *b*) învăţământ teoretic: economia de casă, contabilitatea etc. Instrucţiunea secţiunii industriale cuprinde: cusut, croit, împletit cu maşina, tors şi ţesut. E de dorit, ca elevele să se presenteze punctual pentru a lua parte la pregătirile pentru inaugurarea festivă a noului local al şcoalei în casa proprie a reuniunii.

Informaţiuni se pot primi dela

Comitetul „Reuniunii femeilor române din Sibiiu".

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu ocaziunea concertului dat în 10 Iulie v. c. de inteligenţa română din Ocna-Sibiiului în scopul ajutorării nenorociţilor prin foc din comuna Broşteni, au suprasolvit domnii:

Dr. Nic. Cristea, advocat, 8 coroane, Dr. Ioan Dordea, adv., 4 cor., Nic. Albu, senator, 5 cor., toţi din Ocna. Dr. Sam. Vladone, adv., Bozoviciu 6 cor. J. Cismaş, jud. de trib., Lugoj 6 cor. Dobolyi Sándor, notar, Broşteni şi Cornel Mesaroş, inginer, Budapesta câte 2 cor. Eugenia Sânzian Pop, înv.. Haţeg 1 cor., E. Pantea, paroh, Ocna, 2 cor., Dr. Rusan, medic, Nocrich. Iuliu Pop, Gerla, Bleahu, Mediaş, Victor Neamţiu, teolog, Armeni, Octavian Deac, stud. med., Călvasser, Valeriu Pop, not., Boarta, câte 1 cor. Dr. T. Suciu, profesor, Brad 1 cor. 20 fil. Tincu, func. de bancă, Sibiiu, Fincu, cont. consistorial, Sibiiu, Dr. Gheaja, Sibiiu, câte 1 cor. Manuil, not., Greavu V., ambii din Topârceş, G. Solomie not. Vale, câte 40 fileri.

Primească şi pe calea aceasta domnii contribuenţi la un scop atât de creştinesc mulţămitele noastre.

Comitetul aranjator.

Oficială.

Pentru a putea încheia raţiociniul întregirii dotaţiunii dela stat, parohii cari nu şi-au ridicat încă competinţa sunt recercaţi, să-şi trimită fără amânare cuitanţele oficiului cassei arhidiecezane.

Mersul trenurilor în Sibiiu.

I. Plecare.

1. Către *Copşa*, Ocna: 7·46 dimineaţa, 1 după ameazi, 4·34 d. a., 7·14 seara, 11·10 seara.

2. Către *Ocna*, la băi: 2 d. a., 3·30 d. a., şi 9·07 seara. (Duminecа şi în serb. mai pleacă la 9·00 a. m). Circulează până în 15 Septemvrie.

3. Către *Vinţ*, Săliişte: 3·05 noaptea, 7·43 dim., 3·50 d. a.

4. Către *Cunţa*: 12·25 d. a. (Numai Marţia, Vineres, Duminecа şi în serbători).

5. Către *Făgăraş*, Braşov: 4·20 dimineaţa, 1·30 d. a.

6. Către *Turnu-Roşu*, Câineni: 4·06 dim., 1·05 d. a.

7. Către *Ciznădie*: 5·21 dim., 7·30 n. d. a., 1·45 d. a., 8·31 seara. (Duminecа şi în serbători, până în 15 Sept., mai pleacă la 3·56 d. a.)

II. Sosire.

1. Dela *Copşa*, Ocna: 3·55 noaptea, 7.25 dimineaţa, 11·55 n. de a., 5·22 d. a., 8 seara.

2. Dela *Ocna*, băi: 3·17 d. a., 6·11 d. a., 10·48 noaptea. (Duminecа şi în serb. mai soseşte la 11·28 n. d. a). Circulează până în 15 Septemvrie.

3. Dela *Vinţ*, Săliişte: 6·40 dim., 12·24 d. a., 8·21 seara.

4. Dela *Cunţa*: 9·50 seara. (Numai Marţie, Vineres, Duminecа şi în serbători).

5. Dela *Făgăraş*, Braşov: 7·16 dim., 8·59 seara.

6. Dela *Turnu-Roşu*, Câineni: 7·16 dim., 3·37 d. a., 10·27 seara.

7. Dela *Ciznădie*: 7 dim., 1·28 d. a., 3·22 d. a., 10·09 seara. (Dum. şi în serbători mai soseşte la 8·03 seara).

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Ad Nr. pp. 701/1911. (285) 1—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Panic**, prin aceasta se publică concurs repeţit cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu până la terminul indicat şi a se prezenta cu prealabila încuviinţare a presbiterului în vre-o zi de Duminecă sau sărbătoare la sfânta biserică spre a fi cunoscuţi din partea poporului.

Cluj, 2 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. în conţelegere cu comitetul parochial.

Tuliu Roşescu
protopresbirer.

Anunţ de licitaţiune.

Zidirea şcoalei confesionale gr.-orientală şi adaptarea cuartirului învăţătoresc din **Sibişani** (Alvincz) se dă în întreprindere pe calea licitaţiunei publice minuende, ce se va ţinea Duminecă la **14/27 August a. c.** la 2 ore p. m. în şcoala veche din Sibişani.

Preţul de strigare e 4500 cor.

Licitanţii au se depună vadiu de 10%.

Planul, preliminariul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Sibişani.

Lucrarea se va da aceluia dintre minus-oferenţi, în care comuna va avea mai mare incredere.

Sibişani, 17/30 Iulie 1911.

Comitetul parehial:

Nicolae Costea par. — prez. **Iacob Stânca** notar.

Văzut: **S. Medean** protopresb.
(286) 1—1

Publicare de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminariului de spese aprobate de Preaveneratul Consistoriu Arhidiecesan, cu Nr. 8774 Ep. se publică licitaţiune minuendă, pentru a se da în întreprindere edificarea bisericei rom. gr. or. din **Cenade**, protopopiatul Mercurei.

Licitaţiunea se va ţinea în **7/20 August** a. c. în Cenade (Szász Csanád) la 2 ore d. m. în sala şcoalei.

Preţul de strigare este de 14000 cor. după care sumă licitanţii au a depune 5% ca vadiu în bani gata sau în hârtii de valoare. Comitetul îşi reservă dreptul, de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenţi, în care va avea mai multă încredere.

Planul şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Cenade unde se pot afla şi alte informaţiuni.

Cenade, la 23 Iulie 1911.

Crucean Mărginean par. pres. com. par. **Dumitru Mircea** I. epitrop.

Nr. 607/1911. (282) 1—3

Mercurea, la 23 Iulie 1911.

Văzut: **Avram S. Păcurariu** protopresbiter.

Nr. 477/1911. (283) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti din comunele mai jos însemnate, tractul protopresbiteral al **Abrudului**, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Bucium-Muntari** cu salar anual: 400 cor. repartiţie şi restul întregire dela stat, cuartir şi lemne de foc.

2. **Ciuruleasa** cu salar anual: 600 cor. repartiţie şi restul întregire dela stat, cuartir şi lemne de foc.

3. **Petrângeni**, cu salar annal: 447 cor. din cassa bisericei şi repartiţie şi restul întregire dela stat, cuartir şi lemne de foc.

4. **Valea-Dosului** salar anual: 800 cor. repartiţie şi restul dela stat, sau dela ven. Consistor.

Relut de cuartir şi grădină.

La cuincuenalii învăţători aleşii pot reflecta numai după un serviciu de 5 ani fără întrerupere la aceste şcoli.

Cei ce doresc a ocupa aceste posturi, îşi vor trimite petiţiunile de concurs instruite cu documentele de lipsă la subsemnatul oficiu în terminul deschis şi se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Abrud, 22 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Abrudului în conţelegere cu comitele parohiale.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Publicare de licitaţiune minuendă.

Comuna bisericească gr. or. rom. **Arini** (Lüget) protopresbiteratul Treiscaunelor, comitatul Treiscaune (Haromszék), pe baza planului şi preliminarului de spese aprobate de Preavenerabilul Consistor arhidiecezan de dtto 28 Maiu 1911 Nr. 6500 Bis. dă în întreprindere prin licitaţiune minuendă publică, ce se va ţinea în 7/20 August 1911 la 2 ore d. p. în şcoală, zidirea unei biserici nouă.

Preţul de strigare este 20000 cor.

Licitanţii trebue se depună înainte de licitaţiune vadiu de 10%.

Planul şi preliminarul de spese, precum şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial până în ziua licitaţiunei.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul a da întreprindere acelui întreprinzător în care va avea încredere mai multă.

Arini, în 14 Iulie 1911.

Ioan Bucşa paroh preşed. **Andrei Bucşa** notar.

Nr. 767/1911. (288) 1—3

Văzut: **Constantin Dimian** protopresbiter.

ad Nr. 357/1911 (279) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională groco-orientală română din **Vălişoara** tractul Devei se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 coroane din care 800 ceroane repartiţie dela popor, şi 200 coroane ajutoriul ce se va cere dela preaveneratul Consistoriu Archidecezan.

2. Cuartir liber în edificiul şcoalei.

3. Grădină de legumi

4. Doi stânjini de lemne de foc, din cari are a se încălzi şi sala de învăţământ.

Învăţătorul ales este dator a conduce pre lângă şcoala de toate zilele (elevii dela 6—12) ani şi şcoala de repetiţie (elevii dela 12—15 ani), este dator să ţie strană la vecernie şi utrenie cu cantorul, să conducă copii de şcoală în Dumineci şi sărbători la biserică şi să cânte cu ei la S-ta liturgie.

Sunt preferiţi cei-ce vor dovedi că pot înfiinţa cor şi pot conduce.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile de concurs Preaonoratului Oficiu Protopresbiteral gr. or. din Deva şi a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul.

Vălişoara, din şedinţa comitetului parochial ţinută la 13 Iulie 1911.

Nicolae Roman paroh preş. comit. **Alexandru Resuga** notarul comitetului.

Văzut: **Dr. Ioan Dobre** protopop.

Anunţ.

Comuna bisericească **Grind-Cristur**, tractul Turda, posta Maros-Ludas, vinde în licitaţie publică, ce se va ţinea în **7/20 August 1911**, biserica vechie din lemn, resp. lemnul din aceia. Lemnul e în stare bună, apt pentru edificarea altei biserici ori case.

Grind-Cristur, din şedinţa comitetului parohial ţinută în 17/30 Iulie 1911.

(278) 2—3 **Comitetul parohial.**

Nr. 8780 Bis. (272) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan permanent, nou sistemizat, în conformitate cu dispoziţiile §-lui 6 din regulamentul pentru parohii, pe lângă oficiul de paroh şi protopresbiter în **Turda**, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

a) Salar fundamental 2000 cor.

b) Jumătate (1/2) din venitele stolare după funcţiunile preoţeşti pe cari le va îndeplini dânsul.

Indatoririle capelanului ales vor fi:

a) Să provadă catechizaţia elevilor nostri dela toate institutele de învăţământ din Turda, precum şi catechizarea elevilor meseriaşi.

b) Să deie mână de ajutor parohului-protopresbiter din Turda la îndeplinirea funcţiunilor preoţeşti de câte-ori va cere trebuinţa, sau dacă acela va fi împiedecat, să îndeplinească însuşi acele funcţiuni.

Dela concurenţi se cere cualificaţia pentru parohii de clasa primă (I).

Cererile de concurs sunt a se înainta Consistorului arhidiecezan în terminul fixat.

Sibiiu, din şedinţa Consistorului arhidiecezan, ca senat bisericesc, ţinută la 19 Iulie 1911.

Consistorul arhidiecezan

Publicare de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminariului de spese aprobate de Preaveneratul Consistoriu arhidiecezan sub Nr. 7479 Epitr. a. c. se publică licitaţiune minuendă pentru edificarea din nou a bisericei rom. gr.-or. din Răstoşnea, protopresbiteratul Reghin.

Licitaţiunea se va ţinea în 31 Iulie v. (13 August) a. c. în Răstoşnea (Ratosnya) la 5 ore p. m.

Preţul de strigare este de **25.000 coroane**, după care sumă licitanţii au a depune 10% ca vadiu în bani gata sau hârtii de valoare. Comitetul îşi rezervă dreptul, de a da în intreprindere zidirea. aceluia dintre minus oferenţi în care va avea mai multă incredere.

Licitanţii nu vor avea drept a pretinde spese de drum sau diurne.

Planul şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Poläţi (Palotailva) unde se pot afla şi alte informaţiuni.

Răstoşnea-Poläţi, la 21 Iulie 1911

Petru Cadar par. preş. com. par. **Vasile Gliga** I epitrop.

Văzut: **Grigoriu Nicoară** adm. ppbteral.
(273) 2—3

Publicare de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminariului de spese aprobate prin decisul P. V. Consistor Arhidiecezan din 30 Aprilie a. c. Nr. 5298 se publică licitaţiune minuendă, pentru a se da în întreprindere edificarea bisericii gr.-or. rom. din **Rusciori**, protopopiatul Sibiiului.

Licitaţiunea se va ţinea în **7/20 August a. c.** în comuna Rusciori la 2 ore p. m. în sala şcoalei gr. or.

Preţul strigării este 5000 cor. dând comuna bisericească tot materialul recerut la zidirea bisericii.

Vadiu are a se depune 10% dela preţul strigării în bani gata sau în hârtii de valoare.

Comitetul îşi rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenţi, în care va avea mai multă încredere.

Planul, preliminariul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Rusciori.

Rusciori, în 2/15 Iulie 1911.

N. Platoş par. — preş. **Vasilie Apolzan** epitrop.

Nr. 303/1911 prot. (269) 3—3

Văzut: **Dr. Ioan Stroia** protopresbiter.

Nr. 301/1911. (263) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti vacante din comunele bisericeşti de jos, ale protopopiatului Câmpenilor se publică concurs cu terminul 1 August 1911 st. v.

1. **Peleş** cu salar 1000 cor., 600 cor. dela biserică şi 400 cor. ajutoare, — locuinţă cu grădină.

2. **Poiana-Valeaverde** cu 1000 cor. din repartiţie şi locuinţă cu grădină.

3. **Săcatura** cu 1000 cor. din repartiţie şi locuinţă cu grădină.

4. **Vidra-de-sus** (postul II lea înv.) cu 1000 cor. din cassa biericei şi relut de locuinţă 150 cor.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi să trimită rugările concursuale cu documentele recerute la subscrisul oficiu.

Cvincvinaliile se vor compune numai după serviciul în aceste posturi.

Câmpeni, 12 Iulie 1911.

Oficiul protopopesc gr. or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopresb.

Nr. 580/1911. (245) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala gr.-or. română din **Şard**, protopresbiteratul tractului Sighişoara, se excrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt: 1000 coroane, şi anume dela comuna bisericească 600 coroane, dela Prea Veneratul Consistoriu arhidiecesan 400 coroane. Cuartir în edificiul şcoalei.

Cuincuenalul numai după un serviciu neîntrerupt de cinci ani la această şcoală.

Alesul va fi obligat a instrua copiii în cântările liturgice, ai conduce şi cânta cu ei în biserică în Dumineci şi sărbători.

Concurenţii să-şi trimită cererile lor instruite cu documentele prescrise în timpul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi a se prezenta poporului în biserică spre a fi cunoscuţi.

Sighişoara, 1/14 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişoara în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

Nr. 482. (244) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti dela şcoalele elementare confesionale gr.-or. române din comunele mai jos numite prin aceasta să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Zerneşti** cu salariu fundamental 1000, relut de cuartir şi grădină conform legii.

Adausele cuincuenale se vor socoti numai dela ocuparea definitivă a acestui post.

Concurenţii vor avea să dovedească că pe lângă cualificaţiunea prescrisă de lege au şi cualificaţiunea musicală pentru instruarea şi conducerea unui cor bisericesc.

Învăţătorul ales este dator se instrueze şi copiii dela şcoale de repetiţie, să formeze cu elevii şcoalei cor şi să cânte cu ei la biserică, iar când corul nu va cânta să ducă singur o strană în Dumineci şi sărbători fără altă remuneraţiune.

2. **Moeciul-superior** cu salar dela biserică 250 cor. iar 750 cor. se vor cere dela stat, cuartir şi 1/4 jugăr grădină în natură, eventual relut de cuartir şi grădină conform legii.

3. **Fundata** cu salar dela biserică 120 cor., iar restul de 880 cor. se vor cere dela stat. Cuartir şi 1/4 jugăr grădină în natură.

Concurenţii au a şi înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele recerute în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, având a se prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a se face cunoscuţi poporului şi a-şi arăta dexteritatea în cântările bisericeşti.

Zerneşti, în 24 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractului Bran în conţelegere cu comitetele parohiale.

Ioan Hamsea
protopres.

Nr. 344/1911. (246) 3—3

Concurs.

Penlru întregirea postului învăţătoresc dela şcoala gr. ort română din **Orăştioara-de-sus**, protopresbiteratul Orăştie, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. Emolumentele sunt: Salar fundamental 1000 cor., din care solveşte biserica din Orăştioara-de-sus 204 cor. 16 bani, cea din Bucium 140 cor. 84 bani, restul de 655 cor. precum şi cuincuenalele după definitivare la această şcoală se vor cere dela stat, cum le a avut şi decedatul învăţător.

2. Cuartir din 2 odăi în edificiul şcoalei.

3. Grădină cu pomi 120□.

4. Partea învăţătorului de pădure dată dela segregaţie, după care plăteşte darea şi spesele ce se mai cer după ea. Pentru încălzitul salei de învăţământ dau bisericile lemne.

5. Dacă formează cor cu adulţii e deosebit remunerat.

6. Învăţătorul e dator a cânta în strană la vecernie, la utrenie, iar la liturgie a cânta regulat cu copiii. Şcoala de repetiţie şi grădina şcolară e dator se o cultive.

7. Concurenţii au să-şi aştearnă rugările conform normelor existente subsemnatului oficiu protopopesc şi a se prezenta la sf. biserică spre al cunoaşte poporul.

Orăştioara-de-sus, din şedinţa comitetului ţinută la 29 Iulie 1911.

Romoşan prezident. **Remus Baciu** notar ad hoc.

Orăştie, 30 Iunie 1911.

Vasile Domşa
protopresbiter.

O vilă

de închiriat, constătătoare din o odaie, salon, prânzător, verandă, bucătărie şi cămară. Doritorii să se adreseze la dl **Nicolae Achim**, Sibiiu, drumul Cisnădiei (Heltauerstrasse) Nr. 16. (281) 1—3

Pentru un **Hotel împreunat cu birt şi crâjmă**, în o comună cu circulaţiune mare, — lângă care se construează de prezent o linie ferată nouă, — căutăm un

birtaş (arândaş) român

cu cauţiune potrivită spre imediata întrare. (287) 1—1

Oferentului să cere a şti ungureşte şi să pregătească mâncări gustoase şi bune.

Ofertele sunt a se adresa la:

„Mendel Sörfözde és kereskedelmi részvény társaság Torda".

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.